

حقیقت و آثار و موانع ذکر در بیان امام محمد غزالی

احیا دکمایی^۱

^۱ دانشجوی دکتری ادیان و عرفان دانشگاه آزاد واحد تاکستان - قزوین - ایران

چکیده

مقاله حاضر با هدف آشنای بیشتر بامبحث ذکر از دیدگاه امام محمد غزالی به روش توصیفی تحلیلی است می‌پردازد. با ذکر خدا دل آرام می‌گیرد هرکس با ذکر حق تعالی انس گیرد در دنیا و آخرت هیچ ترسی به او نمی‌رسد. ذکر خدا شفای همه دردهاست پس از یاد کردن خلق باید پرهیز نمود. ذکر خدای تعالی اقامه نماز و دادن زکات است و باطن آن ذکر شهود اسما و صفات حق است. برای انسان سالک ذکر غذای قلب و روح است، ذکر معراج مومن است که با ذکر حق و ذکر مشاهده به حق تعالی می‌رسد. هدف از ذکر حقیقی یاد محبوب است و فراموش کردن هستی وجودی خود است. ذکر گفتن لاله الاالله است و خداوند هیچ حدی برای ذکر قایل نیست. ذکر زیباترین جلوه ارتباط با خدا و اساسی ترین راه سیر و سلوک است؛ ذکر خدا، از یاد بردن هستی محدود خویش در گذر یاد اسمای الهی و تداوم و استمرار آن است کتاب‌های منحصر به فرد امام محمد غزالی در رابطه با ذکر که منتج از کتاب آسمانی و رسالت‌های پیامبران است جایگاه رفیع ذکر و اهمیت و موانع آن در عرفان اسلامی از منظر عرفا و بزرگان طریقت به ذکر الی الله که، تا حدّ بسیاری تحت تأثیر عظمت و ارزش این عمل عبادی قرار گرفته آن را مورد بررسی قرار می‌دهد. و جایگاه و ارزش ذکر در سلوک الی الله، و مداومت بر آن را به سالکان طریق حق متوجه ساخته و آن را تبیین می‌نماید. و آنان را به ذکر و یاد حضرت حق فرا می‌خوانند.

واژه‌های کلیدی: ذکر، فکر، شهود، دل، سیر و سلوک.